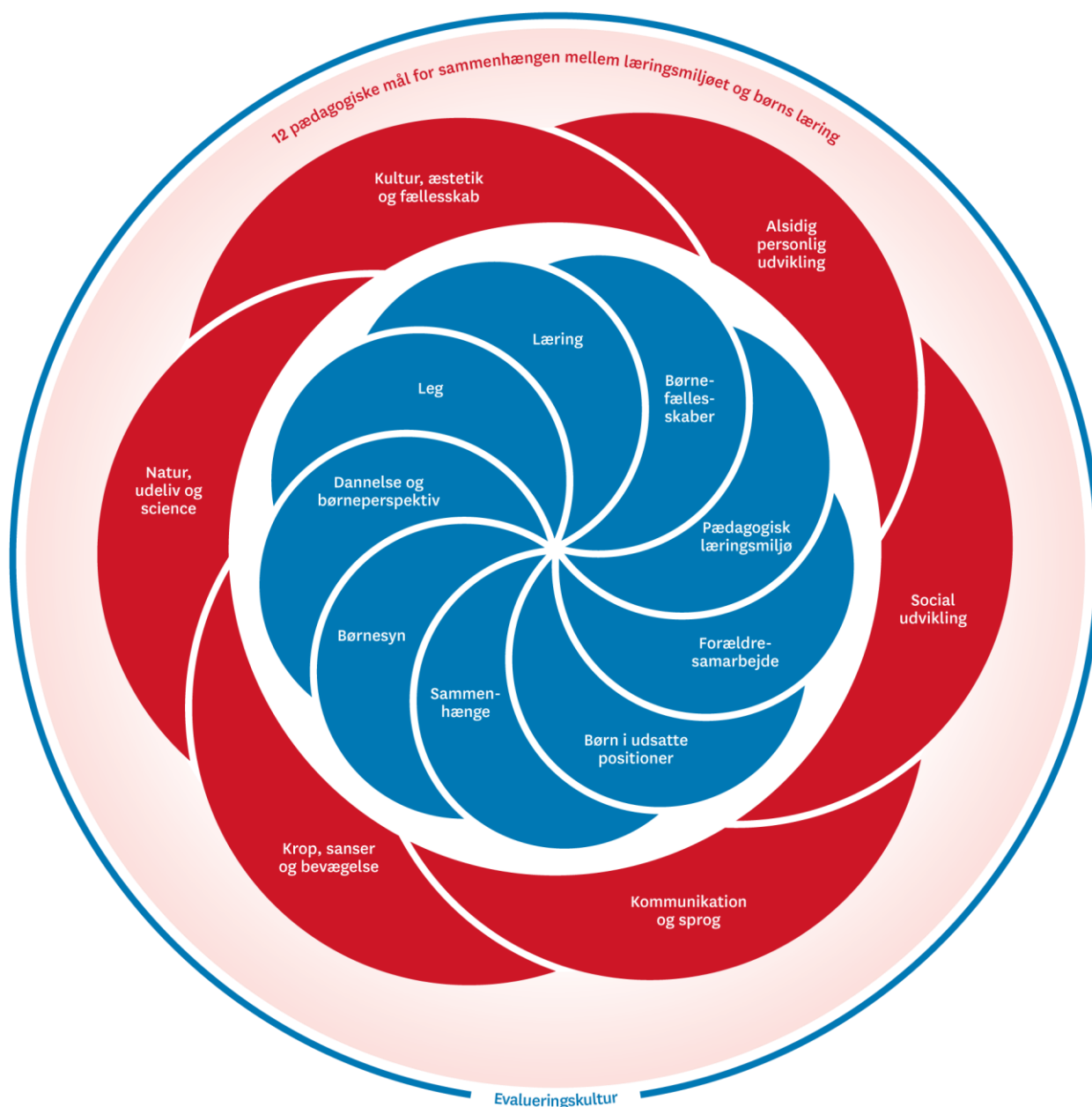

Pædagogisk læreplan for Specialbørnehaven Spiren 2025 - 2027

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Spiren er en specialbørnehave, der *gennem visitation* modtager børn i alderen 0-6 år, der har brug for særlig støtte og hjælp. Det kan f.eks., være børn, der ikke er alderssvarende udviklet, forskellige former for hjerneskader, syndromer, kromosomforandringer, cerebral parese og børn med udviklingsforstyrrelser som autisme eller ADHD. Der er 4 stuer med ca. 8 børn på hver. Hertil er der knyttet 3-4 pædagoger, én stue har en pædagogstuderende, der indgår i normeringen. Pædagogerne i Spiren har særlig specialpædagogisk viden og erfaring og er derfor i stand til at skabe og tilrettelægge de bedste lærings- og udviklingsmuligheder for børnene. Derudover er der tilknyttet 2 fysioterapeuter med specialiseret viden inden for børn med særlige behov, som arbejder tæt sammen med pædagogerne omkring børnenes motoriske og sansemæssige udvikling.

Spiren tilbyder weekendbørnehave 22 weekender om året, som er et tilbud til alle børn i Spiren. Her er der mulighed for at være både en del af weekenden og hele weekenden, med eller uden overnatning. Der er plads til 8 børn i weekendbørnehaven ad gangen.

Visison: I Spiren skal det gode børneliv være kendetegnet ved, at det enkelte barn skal mødes med forståelse og anerkendelse. Gennem en relationel og ressourcefokuseret tilgang til det enkelte barn og fællesskabet opbygges tillid og skabes et trygt og kendt miljø. I Spiren vil vi inddrage både barnets og forældrenes perspektiv som grundlag for den individuelle udvikling, mestring og læring, der ruster barnet til dets liv i og med verden.

Vi er sammen om at indfri kerneopgaven, der er at støtte og fremme det enkelte barns udvikling, trivsel og læring, så det får de bedst mulige forudsætninger for at udvikle sig individuelt og samtidig få de bedste oplevelser i og fra børnefællesskabet.

Det indebærer typisk:

1. Pædagogisk og fysioterapeutisk samarbejde målrettet barnets udviklingsniveau og særlige udfordringer.
2. En hverdag præget af nærhed, hverdagsrutiner, rytme, systematik og succesoplevelser, der styrker børnenes muligheder for at mestre eget liv.
3. At have øje for barnets deltagelsesmuligheder ind i børnefællesskabet
4. Inddragelse af forældre og samarbejde omkring barnets udviklingsmål
5. Tværfagligt samarbejde med eksterne fx tale-hørekonsulent, psykologer, ergoterapeuter, rådgivere

Pædagogisk grundlag

"Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag."

"Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark."

"De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv."

"Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud."

"Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

I Spiren arbejder vi ud fra en helhedsorienteret tilgang, hvor barnets trivsel, læring og udvikling understøttes gennem et tæt tværfagligt samarbejde. Vi ser hverdagen som et centralt lærings- og dannelsesrum, hvor både praktiske færdigheder og sociale samspil styrkes. Vi tilrettelægger trygge og forudsigelige læringsmiljøer med fokus på systematik, motivation, visualisering og kontinuitet.

Pædagogerne arbejder løbende sammen med fysioterapeuter, småbørnsvejledere, psykologer og relevante samarbejdspartnere i kommunen og sygehusvæsenet.

Den helhedsorienterede indsats bygger samtidig på et tillidsfuldt og tæt samarbejde med forældrene, som vi ser som en central del af barnets trivsel og udviklingsmuligheder.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

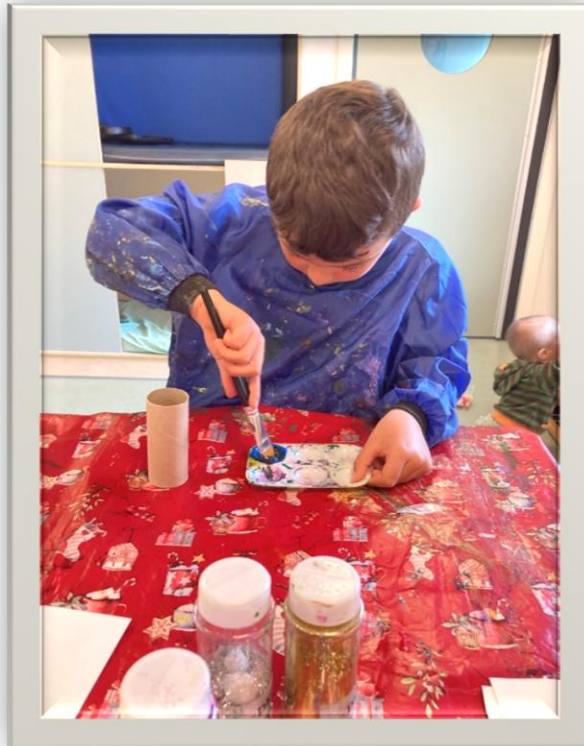
Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

I Spiren tilrettelægger vi et pædagogisk læringsmiljø, hvor hvert barn kan udvikle nye kompetencer ud fra sit individuelle niveau, udviklingstrin og dagsform. Vi arbejder både i voksenstyrede og børneinitierede aktiviteter, hvor læring opstår i trygge relationer, fælles opmærksomhed og meningsfulde mødeøjeblikke.

Vi anvender målrettet træning og pædagogiske metoder, der understøtter børnenes fysiske, kommunikative og sociale udvikling. Udgangspunktet er altid barnets zone for nærmeste udvikling, og vi tilpasser støtte, rytme og struktur, så barnet oplever succes og deltagelse i hverdagen.

Læringsmiljøet skabes gennem et samspil mellem tydelig voksenstøtte og mulighed for egen udforskning. Pædagogen fungerer som rollemodel og vejviser ved at guide, understøtte og nogle gange ”forstyrre” barnets leg for at skabe nye læringsmuligheder. Vi arbejder med at skabe over-skuelige rammer, hvor børnene kan deltage aktivt, uanset funktionsniveau.

Målet er, at alle børn i Spiren oplever trivsel, tryghed og udvikling i et miljø, der møder dem med klare strukturer, anerkendelse og respekt for individuelle behov.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

I Spiren prioriterer vi et systematisk samarbejde med forældrene om barnets trivsel, læring og udvikling. Trivsel udgør fundamentet for, at barnet kan tilegne sig nye færdigheder og deltage aktivt i fællesskabet. Vores indsats tager udgangspunkt i barnets ressourcer, behov og udviklingsforudsætninger. Barnets deltagelse i børnegruppen tilrettelægges differentieret og meningsfuldt. Samarbejdet med forældrene struktureres gennem planlagte møder: formøde ved opstart, opfølgende møde efter tre måneder, målmøde med fastsættelse af individuelle mål samt årlige statusmøder. Videooptagelser fra barnets hverdag anvendes som dokumentation og refleksionsgrundlag. Efter behov afholdes netværksmøder for at styrke den helhedsorienterede indsats omkring barnet.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

I Spiren er vi opmærksomme på, at børn kan befinde sig i udsatte positioner af mange årsager, fx ved forandringer i hjemmet, skilsmisse, flytning eller andre belastninger, som påvirker barnets hverdag og følelsesmæssige overskud. Når et barn eller en familie er i en sårbar periode, tilpasser vi læringsmiljøet for at skabe øget tryk, struktur og forudsigelighed.

Vi arbejder med ekstra tydelige rammer, genkendelige rutiner og tæt voksenstøtte, så barnet oplever overskuelighed og ro i hverdagen. Dette kan blandt andet indebære faste pædagogiske kontaktpersoner, visuelle støtteformer og små, velkendte læringssituationer, hvor barnet kan deltage på egne præmisser.

Samarbejdet med forældrene er centralt. Vi prioriterer hyppig dialog, fælles forventningsafstemning og koordinering omkring barnets behov, så barnet mødes med sammenhæng og støtte både i hjemmet og i Spiren. Gennem et tværfagligt og tillidsfuldt samarbejde skaber vi de bedste forudsætninger for, at barnet kan trives, udvikles og føle sig tryk — også i perioder med usikkerhed eller belastning.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

I Spiren samarbejder vi tæt med distriktsskolerne, for at sikre, at hvert barn tilbydes det bedst mulige skoletilbud. Vi udarbejder statusbeskrivelser og andre relevante dokumenter, så skolerne modtager et tydeligt og helhedsorienteret billede af barnet på skolekonferencen.

Til skolekonferencen deltager distriktsskoleleder, forældre, psykolog og relevant personale fra Spiren. Sammen skaber vi et kvalificeret og nuanceret grundlag for beslutningen om barnets kommende skoletilbud. Distriktsskolelederen tager den endelige beslutning om indstilling til visitation til et særligt skoletilbud, hvis der ikke kan etableres et passende tilbud på distriktsskolen.

I Spiren arbejder målrettet på at skabe en tryk, sammenhængende og meningsfuld overgang til børnehaveklassen. Overgangen tilrettelægges altid individuelt med afsæt i barnets udviklingsniveau, trivsel og behov – uanset om barnet skal begynde i en almenklasse eller i et specialtilbud. For nogle børn vil det være relevant at besøge den aktuelle skole inden skolestart.

Vores fokus er, at barnet ved skolestart mestrer flest mulige færdigheder, der styrker deltagelsen i skolens fællesskaber, både socialt, personligt og læringsmæssigt.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

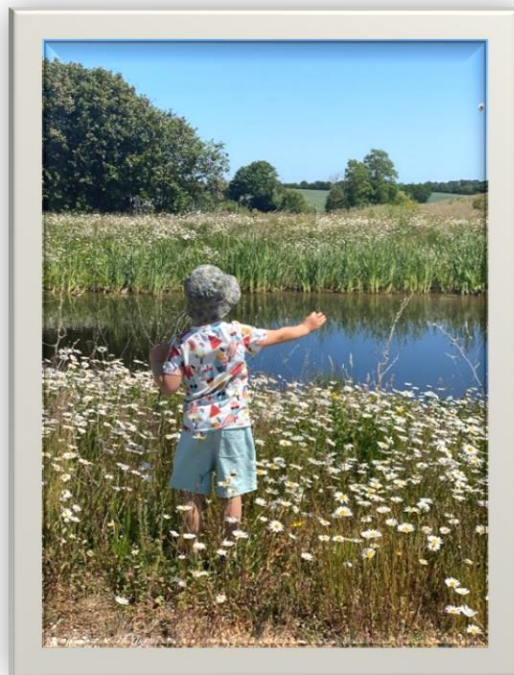
Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

I Spiren arbejder vi med at gøre lokalsamfundet til en tryk og genkendelig del af børnenes hverdag. Vi tilrettelægger ture og aktiviteter, der tager højde for børnenes individuelle udviklingsniveau, sanseprofil og behov for forudsigelighed.

Vi bruger nærområdets stille og overskuelige steder – fx nærliggende legepladser, grønne områder og gåture i lokalområdet. Her arbejder vi med sociale færdigheder, kommunikation, sansemotoriske oplevelser og fælles opmærksomhed i et roligt tempo.

Vi benytter også hallen på Bankagerskolen og svømmehallen i Forum Horsens, når det giver mening for det enkelte barn eller den enkelte gruppe. Her skaber vi strukturerede og forberedte læringsmiljøer, hvor børnene kan øve motorik, kropsbevidsthed og deltagelse i fælles aktiviteter under tryk rammer.

Vi har mulighed for at samarbejde med afdelinger i Dagtilbud Bankager om fælles lege- og samværsrelationer. Deltagelsen vurderes individuelt, så vi sikrer, at hvert barn støttes i at indgå i fællesskaber på en måde, der styrker barnets trivsel, udvikling og deltagelsesmuligheder.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

I Spiren tænker vi kreativt for at skabe læringsmiljøer, der støtter hvert barns udvikling, trivsel og deltagelsesmuligheder. Vi tilpasser de fysiske rammer løbende, så de matcher både børnegruppens behov og det enkelte barns forudsætninger.

Vi indretter bl.a. mindre læringsrum, både inde og ude, som indbyder til ro og fælles opmærksomhed - hvor det er muligt at arbejde med små grupper af børn. Vores gange og overgangsrum indrettes bevidst, så de giver struktur og overskuelighed for børnene. Vi skaber miljøer, som inviterer til regulerende sanseoplevelser og bevægelse – fx ved brug af balanceelementer, bolde, trampoliner, spejle og andre sansestimulerende elementer, som fremmer kropslig bevidsthed. Desuden har vi på tværs af huset fokus på at skabe æstetiske miljøer, der giver børnene mulighed for fordybelse, nysgerrighed og “væren i nuet”. F.eks. indrettes der små huler og rolige kroge, der giver

børnene mulighed for at trække sig. -eller gulvplads inddrages til bløde måtter og sækkestole, som indbyder til hyggelige stunder med nærvær og tæt voksenkontakt.

I Spiren anvendes digitale løsninger i nogle tilfælde for at understøtte barnets udvikling og motivation, f.eks. i form af visuelle støttesystemer, pædagogiske lærings apps eller struktureringsværktøjer. Anvendelsen digitale løsninger planlægges, dokumenteres og drøftes løbende i forhold til formål, varighed og barnets aktuelle behov

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

I Spiren skaber vi et trygt og systematiseret læringsmiljø, hvor børnenes individuelle grundlæggende læringsforudsætninger styrkes. Der arbejdes med muligheder for at styrke selvstændighed og deltagelse. Vi arbejder målrettet med at give børnene mestringsoplevelser i hverdagen – eks hjælpes og guides barnet omkring selvhjulpenhed i garderoben, hjælpe med oprydning, hente ting i køkkenet mv.

Gennem tæt tværfagligt samarbejde mellem pædagoger, fysioterapeuter og forældre tilrettelægger vi individuelle mål, der tager afsæt i det enkelte barns potentiale. Vi møder børnene med tydelig guidning. Målet er at styrke deres livsduelighed, vedholdenhed og deltagelsesmuligheder i både hverdagsrutiner og sociale sammenhænge. Anerkendelse og nysgerrighed, så de trygt kan udforske, øve sig og indgå i fællesskaber. **Hvert barn har en individuel dagsstruktur, der tager højde for både aktiv deltagelse samt ro og tid til at bearbejde indtryk – kunne det være et bud på deltagelsespauser?**

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

I Spiren tilrettelægger vi hverdagen, så hvert barn kan deltage i mindre fællesskaber på egne præmisser og med den støtte, der giver mening for netop deres funktionsniveau.

Vi arbejder målrettet med at skabe overskuelige sociale situationer, hvor børnene kan øve turtagning, fælles opmærksomhed og grundlæggende sociale spilleregler. Med visuelle støttesystemer, guidet deltagelse og anerkendende kommunikation hjælper vi børnene med at forstå sociale signaler og udvikle positive relationer til både børn og voksne.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

I Spiren vægtes det højt, at alle børn får mulighed for at kommunikere – uanset forudsætninger. Vi tager udgangspunkt i det enkelte barns udviklingsniveau og arbejder målrettet med at styrke både kommunikative og sproglige kompetencer gennem strukturerede, trygge og relationelle læringsmiljøer.

Vi anvender en bred vifte af alternative kommunikationsformer og metoder, som understøtter barnets mulighed for at udtrykke behov, ønsker og initiativer. Dette kan være TTT (tegn til tale), PECS, kommunikationstavler, øjenudpegning, Intensive Interaction, Karlstadmetoden, PDD eller brug af konkrete.

Metoden tilpasses altid det enkelte barns udviklingsprofil. Derudover udarbejder vi sprogvurderinger omkring 3-års-alderen for at sikre systematisk opfølgning.

Vores miljøer indrettes, så de aktivt inviterer til kommunikation. Det kan eksempelvis være synlige kommunikationstavler med visuelle symboler eller materialer, der understøtter fælles opmærksomhed – både inde og ude på legepladsen. Her bruger vi bl.a. billeder af dyr, kendte figurer og Babblarne som motiverende redskaber for børnene.

Målet er, at alle børn oplever at kunne kommunikere på en måde, der giver mening for dem, og at de kan indgå i sociale fællesskaber gennem leg, samspil og guidede voksen-barn-interaktioner. Ved overgang til skole udarbejdes et kommunikationspas til det enkelte barn. Det kan være hårdt for barnet at skifte relationsperson. Et kommunikationspas kan medvirke til, at barnet føler sig set og forstået og kan være med til at dele barnets livshistorie.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse, lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

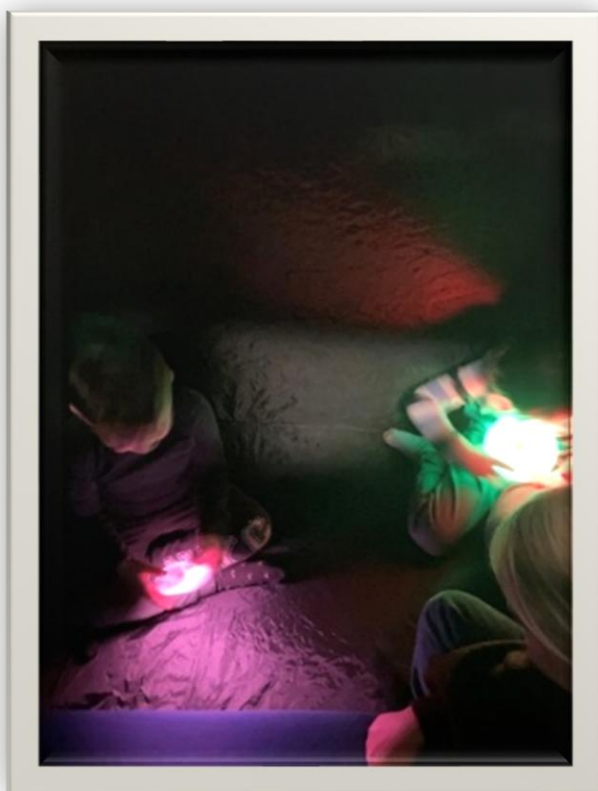
I Spiren har vi fokus på at styrke børnenes både kropslige, sanselige og motoriske udvikling gennem et differentieret og fagligt funderet læringsmiljø. Alle børn tilbydes både fysioterapeutisk træning og pædagogiske aktiviteter, der understøtter deres trivsel og udvikling. Træningen kan foregå på stuen, i træningssalen, på legepladsen eller i nærmiljøet, hvor børnene gennem leg og bevægelse får mulighed for at bruge kroppen på mange forskellige måder – eksempelvis ved at gå, løbe, hoppe, klatre, cykle, trille, gynge og lignende

I nogle tilfælde er den vigtigste del af arbejdet, at hjælpe barnet med arousalregulering, så barnet gradvist bliver bedre til at mærke sig selv, aflæse egne behov og bruge strategier, der skaber ro,

koncentration og fremmer opmærksomheden. Dette gør vi bl.a. gennem målrettede øvelser, tydelig struktur, trygge rammer - samt ved at støtte barnet i at anvende omgivelserne meningsfuldt. I andre tilfælde er træning af styrke og stabilitet essentielt for at skabe trivsel og udvikling. Her sikrer vi os at barnets træning og hverdag smelter sammen, således at f.eks. forflytninger, pædagogiske aktiviteter, lege, spisesituationer mv. tilrettelægges og udføres mhp. at understøtte barnets fysiske formåen.

Vi anvender observationer og forskellige faglige arbejdsredskaber, for at skabe overblik og få et nuanceret indblik i det enkelte barns behov og adfærd. Denne viden giver os mulighed for at tilrettelægge den rette støtte, så barnet får de bedste forudsætninger for at trives og udvikle sig i børnehaven.

Gennem træning og pædagogisk guidning lærer barnet hensigtsmæssige og hjælpsomme strategier – eksempelvis at kunne mærke egen krop, regulere sig selv og deltage mere selvstændigt i hverdagsaktiviteter. Målet er, at barnet oplever krops- og bevægelsesglæde og gradvist opbygger større mod, mestring og tillid til egen formåen.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

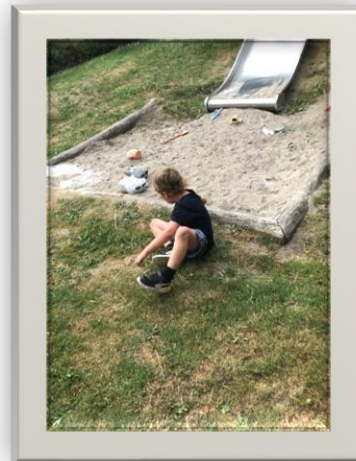
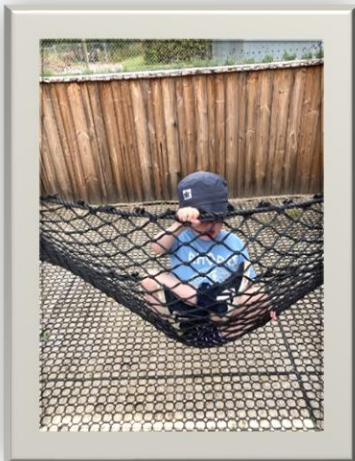
1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

I Spiren er det en naturlig del af hverdagen, at børnene tilbydes adgang til både børnehavens legeplads og nærmiljøets natur – uanset årstid og vejr. Vi bruger legepladsen aktivt som et rum, hvor børnene kan være nysgerrige, undersøgende og sansende. Her har de mulighed for at mærke vind, regn og sol – samt opleve naturens forandringer gennem sæsonerne. Frugt- og bærbuskene på legepladsen giver børnene konkrete smagsoplevelser og mulighed for at følge modningsprocessen; f.eks. et æbles spirende udvikling fra blomst til nedfaldsfrugt.

Vi tilrettelægger aktiviteter, hvor børnene både individuelt og i børnegrupper kan gå på opdagelse i buskadset, græsset og sandet for at finde insekter eller undersøge spor og materialer fra naturen. Børnene sanser og udforsker omgivelserne gennem sanselæg, vandleg og bevægelse, hvilket understøtter deres regulering, arousal og generelle trivsel.

I Spiren har vi en bus til rådighed, så vi bl.a. har mulighed for at give børnene naturoplevelser ved de nærliggende skove og strande. Her får de erfaringer med forskellige naturfænomener, og vi understøtter deres begyndende forståelse for årsag, virkning og sammenhæng.

Kultur, æstetik og fællesskab

"Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

I Spiren arbejder vi aktivt med kultur, æstetik og fællesskab gennem en bred vifte af daglige aktiviteter og tilbagevendende traditioner. Musik og sang er en naturlig del af vores hverdag – både til pædagogisksamling, hvor vi synger og leger med fagtesange samt i aktiviteter, hvor sang og musik bruges til at motivere eller støtte barnet i at indgå i fællesskabet. Yderligere etablerer vi aktiviteter og projekter, hvor børnene får mulighed for at udtrykke sig kreativt, eksperimentere og fordybe sig. Her anvendes f.eks. sanselige elementer fra naturen samt materialer og farver fra vores krearum.

I Spiren er vi opmærksomme på at skabe deltagelsesmuligheder for alle børn – både i hverdagsaktiviteter og ved større fælles begivenheder. Vi anerkender børnenes individuelle behov og sørger for at de kan deltage på en måde og på et niveau, der passer bedst mulig til dem.

Vi tror på at børnehavens mange traditioner styrker børnenes kulturelle forståelse og oplevelse af sammenhæng. Vi fejrer bl.a. børns fødselsdage, holder sommerfest for familierne, inviterer bedsteforældre til kaffe og samles til julehygge. Året igennem deltager Spirens børn og voksne i forskellige traditioner og fælles aktiviteter, såsom Indianerløb op til efterårsferien, æggetril ved påsketid, tøndeslagning til fastelavn og Royal Run på vores helt egen facon. Disse tilbagevendende begivenheder giver børnene erfaringer med fællesskab, glæde, rytme i året og en begyndende forståelse for både egne og andres traditioner.

Evalueringskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Vi afholder 2 gange om året en fælles aften, hvor hele personalegruppen incl vikarer deltager. Der arbejdes med udviklingsplaner for tre konkret indsatser og vises video, hvorefter der er faglig sparring.

Vi udarbejder mål på det enkelte barn i samarbejde med forældrene og evaluerer løbende på, om målene er opnået. En gang om året udarbejdes en pædagogisk og fysioterapeutisk statusbeskrivelse på det enkelte barn, hvor barnets udvikling og udfordringer beskrives. Denne sendes til forældrene og danner grundlag for et statusmøde med deltagelse af forældre, pædagoger og ledelse.

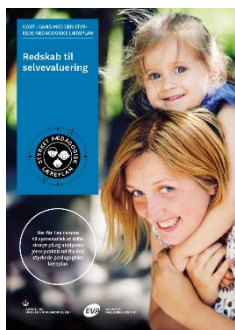
Fysioterapeuterne har journalpligt og skriver journal efter hver træning med børnene.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Denne udgave er revideret i samarbejde med den samlede personalegruppe november 2025. Det forventes, at den pædagogiske læreplan løbende vil blive tilpasset udvikling og nye tiltag. Dog vil den seneste blive revideret november 2027.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluerende pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

Pædagogisk læreplan

© 2019
Danmarks Evalueringsinstitut og
Børne- og Socialministeriet

Citat med kildeangivelse er tilladt

Design: BGRAPHIC